

Пиротъ.

Градъ Пиротъ е разположенъ на сѣверо-западния край на една котловина, най-голѣмата въ областта на Нишава, която е дълга около 18—20 километра съ направление отъ СЗ.—ЮИ.¹⁾

Кога и какъ е основанъ Пиротъ, точно не се знае. Ами Буе прѣдполага, че Пиротъ е онзи старъ градъ, който римлянитѣ наричали *Turrabis*, а по *Itin Ant.* и *Itin Hieros.* 14 мили отъ Ремезиана се намирало градището *Turres*. Торесъ е билъ най-източната колония на Горня Мизия. Този градъ е билъ съсипанъ въ IV вѣкъ отъ готитѣ, слѣдъ това построенъ и завладѣнъ отъ хунитѣ, за да бжде съсипанъ отново отъ източнитѣ готи въ V вѣкъ. А нѣкои мислятъ, че на сжщото мѣсто, на което е разположенъ Пиротъ, се е намиралъ римскиятъ градъ *Qui dava*, съ единъ кастелъ²⁾. Кастелътъ се намиралъ на мѣстото на днешното кале, а градътъ по-горѣ отъ калето³⁾. Пиротъ е билъ съсипванъ нѣколко пѣти и слѣдъ като е билъ населенъ отъ славяни. При царъ Крума той е билъ присъединенъ къмъ българското царство, нераздѣлна часть отъ което е билъ прѣзъ всички врѣмена⁴⁾. Пиротъ не е спадалъ даже въ Душановата държава, нито въ областта на ипекската патриаршия⁵⁾. Мѣнявало се е обаче твърдѣ често неговото положение въ прѣдѣлитѣ на българската държава, като е бивалъ ту централенъ, ту по-

¹⁾ Историја развития нишавске долине. Морфолошка студија Петра Т. Јанковића. Београд, 1909, стр. 42.

²⁾ Трговачки центри и путови по српскимъ замѣлама у средњемъ веку и у турско време, географско-историјска студија, написали Петар Р. Косовац и Михаило Ј. Миладиновић. Годишњица Николе Чулића, кн. XXI, 1901, стр. 37.

³⁾ В. Карић, Краљевина Србија, стр. 771

⁴⁾ Пиротъ и неговото население. В. „Миръ“, г. XIX, бр. 3911 отъ 12 юни 1913 г., стр. 2.

⁵⁾ Иширковъ, Западнитѣ краища и пр., стр. L. — Сжщо Д. Мариновъ, Македония Сърбска или е Българска страна? 1898 г., стр. 58.